52860

तंबाखू नियंत्रण कायदा २००३ च्या अंमलबजावणीच्या नियंत्रणासाठी राज्य तंबाखू नियंत्रण कक्ष (STCC) स्थापन करणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
सार्वजनिक आरोग्य विभाग,
शासन निर्णय -तंबाखू /बैठक२०१२/प्रक्र २६१/आरोग्य.५
मंत्रालय,मुंबई ४०००३२
दिनांक - ५ फेब्रुवारी, २०१३

संदर्भ :- १) सिगारेट व अन्य तंबाखूजन्य उत्पादने (जाहीरात , प्रतिबंध व व्यापार, वाणिज्य. उत्पादन, पुरवठा व वितरण यांचे विनियमन) कायदा २००३

२) सार्वजनिक आरोग्य व कुटुंब कल्याण मंत्रालय, नवी दिल्ली यांनी जारी केलेले राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रमासंदर्भातील कार्यकारी मार्गदर्शक तत्व (ऑपरेशनल गाईडलाईन्स) २०१२.

३) शासन निर्णय, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई क्र. व्यसमु २००९/प्रक्र.२४५/आ.५दि. १/१०/२००८.

४) शासन निर्णय , सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई क्र. तंबाखू /बैठक२०१२/प्रक्र २६१/आरोग्य.५, दि. २२ नोव्हेंबर२०१२.

प्रस्तावना

केंद्र शासनाने सिगारेट व अन्य तंबाखूजन्य उत्पादने (जाहिरात , प्रतिबंध व व्यापार, वाणिज्य,उत्पादन, पुरवठा व वितरण यांचे विनियमन) कायदा २००३, दि. १९ म. २००३ च्या राजपत्राव्दारे संपूर्ण देशात लागू केला असून सदर अधिनियम दि. १ मे, २००४ पासून अंमलात आलेला आहे. या कायद्यातील कलम ५ च्या अंमलबजावणीचा आढावा घेण्यासाठी सचिव-२ यांच्या अध्यक्षतेखाली वर नमूद केलेल्या अनुक्रमांक ३ येथील दि.१ ऑक्टोबर, २००८ च्या आदेशान्वये राज्यस्तरीय समिती स्थापन करण्यात आलेली आहे. याच आदेशामध्ये जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जिल्हास्तरीय समिती स्थापन करण्याच्या सूचना देण्यात आलेल्या आहेत.

त्यानंतर अकराव्या पंचवार्षिक योजने अंतर्गत सन २००७-०८ मध्ये राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रम लागू केलेला आहे. या कार्यक्रमाच्या तसेच राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कायदा २००३ च्या प्रभावी अंमलबजावणी व आढाव्यासाठी राज्यस्तरावर मा. मुख्यसचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय समन्वय समिती तसेच जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जिल्हास्तरीय समन्वय समिती स्थापन करण्याबाबत मार्गदर्शक सूचना निर्गमित केलेल्या आहेत. त्यानुसार राज्यस्तरीय समिती वरील अनुक्रमांक ४ येथील दिनांक ५/११/२०१२च्या अन्वये स्थापन करण्यात आलेली आहे.

केंद्र शासनाच्या राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीबाबतच्या मार्गदर्शक सूचना सन २०१२ मध्ये निर्गमित केलेल्या आहेत. या मार्गदर्शक सूचनांमध्ये, या कार्यक्रमाचा नोडल ऑफिसर हा आरोग्य सेवेतील NPCDCS, NTCP, NMHP हे कार्यक्रम

NCD CELL
747

पाहाणारा अधिकारी असेल असा उल्लेख केलेला आहे. या सूचनांमध्ये करण्यात आलेल्या तरतूदीनुसार राज्यस्तरावर " राज्य तंबाखू नियंत्रण कक्ष (STCC)" स्थापन करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय

राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणीवरील देखरेख, नियोजन कार्यक्रमाची अंमलबजावणी व उद्दिष्टांची पूर्तता करण्यासाठी खालीलप्रमाणे राज्य तंबाखू नियंत्रण कक्ष स्थापन करण्यास शासन मान्यता देण्यात येत आहे.

१. प्रकल्प संचालक, राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान- अध्यक्ष

२. सहसंचालक, (असंसर्गजन्य रोग)आरोग्य सेवा संचालनालय-- सदस्य सचिव

सदर समिती ही प्रकल्प संचालक, राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान, मुंबई यांच्या संपूर्ण अधिपत्याखाली व देखरेखीखाली राहील. सदर कक्षासाठी केंद्र शासनाच्या मार्गदर्शक सूचनांनुसार राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रमातंर्गत, एक कार्यक्रम सहायक आणि एक डाटा इन्ट्री ऑपरेटर सदस्य म्हणून नियुक्त करेल.

राष्ट्रीय तंबाखू नियंत्रण कार्यक्रमातंर्गत या कार्यक्रमाच्या भौतिक तसेच आर्थिक उद्दीष्टांची पूर्तता करण्यासाठी अंमलबजावणीचे पूर्ण नियोजन, अंमलबजावणी व कार्यक्रमाच्या अनुषंगाने विविध कार्य राबविण्याची जबाबदारी राज्य तंबाखू नियंत्रण कक्षाची राहील.

राज्य तंबाखू नियंत्रण कक्षाची कर्तव्ये सोबत जोडलेली आहेत.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवने.

५/०२/२०२३

(ज्ञा. ल. सुळ)

उप सचिव,महाराष्ट्र शासन

प्रत,

१. प्रकल्प संचालक, राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान,मुंबई.

२. संचालक, आरोग्य सेवा, मुंबई.

३. सहसंचालक, (असंसर्गजन्य रोग) आरोग्य सेवा संचालनालय,मुंबई .

४. निवडनस्ती- आ. ५

3.1 **Activities of State Tobacco Control Cell (STCC):** The major activities of STCC are:

3.1.1 **Training:** STCCs should train multiple stakeholders for tobacco control through state level advocacy workshops/sensitization programmes. Efforts should be made to involve all the state government departments for tobacco control. Specific/tailor made trainings should be organized for Academicians, Health / Medical Professionals, Students, Police, Food & Drug Safety authorities, Judiciary, Media etc. For this purpose, they should work very closely with NGO partners and involve them in advocacy workshops.

The STCC should also make efforts to make inroads into the ongoing trainings of different Departments/programmes like Police, RCH, Adolescent Health, Excise Officers etc. wherein a session on harmful effects of tobacco use and the provisions under COTPA may be included.

Suggestive Training Plan

	No of trainings	No of participants	Budget / Training (₹)
State Level Advocacy Workshop 1 day duration	1	100	50,000
Training of Trainers programme (2 day duration) on tobacco control laws and related issues including NTCP	1	25	30,000
Training on tobacco cessation (1/2 day) for Health care providers	2	30	20,000

* Indicative only - can be modified as per state specific requirements

3.1.2 **Integrating Tobacco Control** with other health programmes/activities: The tobacco control initiatives may be integrated with NCD programmes like Prevention and Control of Cancer, Diabetes, Cardiovascular Diseases & Stroke (NPCDCS), National Mental Health Programme (NMHP) and National Programme for Health Care of Elderly (NPHCE) and also Revised National Tuberculosis Control (RNTCP) programme being implemented in the states. The state team should also collaborate and cooperate with the team members of other health programmes under NRHM.

3.1.3 **Incorporating Tobacco Control in the state level IEC campaign:** The IEC material developed by the NTCC can be locally adapted by the state team. The STCC is expected to guide and organize extensive IEC activities including health melas, bill

boards, hand bills, posters, street plays, local cable network etc. Efforts should also be made to integrate the IEC under NTCP with the State Health IEC under NRHM / NPCDCS /RNTCP or other similar Health Programmes to have better focus and to derive greater benefits.

3.2 Manpower for STCC

There is provision of recruitment of two contractual staff at the state level to assist the State Nodal Officer in tobacco control initiatives. The two personnel are: Programme Assistant and Data Entry Operator.

The terms of reference of the above personnel is at **Annexure - IV**

The state teams should be trained at the national level by the staff involved in NTCP through training workshops organized at regional level. They should also be given the opportunity to participate in trainings and meetings organized by MoHFW or by other agencies working on tobacco control.

3.3 Role and Responsibilities of STCC:

The following roles and responsibilities of STCC are indicative and not exhaustive:

1. Implementation, supervision and monitoring of the various activities of the programme as per the quarterly report format.
2. Recruitment of the staff at the state /district tobacco control cells, training of the staff and guidance to the District cells.
3. Establishing tobacco cessation clinics in health care facilities and up-scaling tobacco cessation facilities through training of health care providers.
4. Organizing state level training/sensitization programmes on tobacco control.
5. Sharing and disseminating all the government orders and best practices to the districts.
6. Enforcement of COTPA
   - Display the Act and the Rules on the official website of the state and regular communication to the officers of other departments who are authorized for enforcement of various provisions of the Act and the Rules
   - Open a separate head of account, printing of challan and receipt books and sending the same to districts.
   - Constitution of a State Level Monitoring committee for section – 5 of COTPA and to take cognizance of the direct/indirect advertisement of tobacco products.
   - Conducting regular checks at public places, public conveyances, point of sale etc for compliance with COTPA.
7. Adapting IEC materials developed by NTCC and disseminating it to districts.
8. Advocacy and networking with NGOs, Nehru Yuva Kendras Sangthan, National Service Scheme, National Cadet Corps (NCC), Indian Medical Association, Indian Dental Association, Rotary International, SHGs etc for creating awareness against tobacco.

9. Coordination with Departments of Agriculture, Social Welfare, Rural Development, Labour and other stakeholders for developing sustainable alternative crops and livelihood for tobacco growers/ workers and bidi rollers.
10. Coordination with the Finance/Taxation Department for progressive increase of taxes on tobacco, tobacco products and inputs thereon.
11. Coordination with Department of Education for reaching out to the youth and young children.
12. Ensuring regular reporting to NTCC and assisting districts in timely submission of Utilization Certificate (UC) to ensure regular fund flow.
13. Documentation of the best practices on tobacco control in the state and sharing thereof within the state and beyond.

3.4 Financial Guidelines

Funds shall be released by MoHFW to States/UTs through the State Health Society to carry out various activities under the program. The state Health Society should further release funds to the District Health Society for carrying out the identified activities in the district.

The States/Districts should have the flexibility for inter-usability of funds from one component to another limited to a ceiling of 10%. However, for shifting the budget from one head to another, prior permission of MoHFW is required.

Every state should spend at least 75% of the funds released to it before sending the requisition for the next instalment. The request for instalment should be accompanied by Statement of Expenditure (SOE) and Utilization Certificate (UC) of the funds released.

The prescribed formats for Statement of Expenditure (SOE) and Utilization Certificate (UC) are given at **Annexure - V**

3.5 Annual budgetary provisions of State Tobacco Control Cell

S.No.	Particulars	Budgetary Details (₹)
1.	Remuneration a. Programme Assistant -1 @ ₹ 10,000/- per month b. Data Entry Operator -1 @ ₹ 6000/- per month	 1,20,000/- 72,000/-
2.	IEC	3,00,000/-
3.	Training	1,00,000/-
4.	Contingency expenditure/ Monitoring the implementation of the programme	1,00,000/-
5.	One time grant for one computer with printer / accessories	60,000/-
Grand Total		7,52,000/-

(3)